

Ministerieel besluit tot bescherming als monument van de kapel Onze-Lieve-Vrouw Termuren met beboomd omringend perk met kruisbeeld in Aalst (Erembodegem)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 15 januari 2014 tot vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen kapel Onze-Lieve-Vrouw Termuren met beboomd omringend perk met kruisbeeld in Aalst (Erembodegem);

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed en gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 5 juni 2014,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, zoals opgesomd in de lijst als bijlage bij dit besluit, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012:

Wegens de historische en de sociaal-culturele waarde als monument:

De Kapel Onze-Lieve-Vrouw Termuren met beboomd omringend perk met kruisbeeld, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, gelegen in Aalst (Erembodegem), Kapellekensbaan zonder nummer bekend ten kadaster:

Aalst, 12de afdeling, sectie B, perceelnummer 252 en een deel van het openbaar domein zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde:

De huidige kapel Onze-Lieve-Vrouw Termuren werd als grote wegkapel toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw ter Sneeuw nieuw gebouwd in 1763 ter vervanging van een oudere te klein geworden kapel die onder de benaming Onze Lieve Vrouw ter Muren al vermeld werd in 1631. De oudst gekende vermelding in een akte van 1603 waarin sprake is van een nieuwe kapel laat een nog vroegere voorganger veronderstellen. De bedevaartkapel is bijgevolg representatief als in oorsprong oude Mariale vereringsplaats. Volgens overgeleverde legendarische bron zou ze nog teruggaan op een kapelletje binnen het middeleeuwse 'Hof ter Hale' opgericht nadat een afbeelding van Onze Lieve Vrouw aan een muur er miraculeus gespaard bleef na brand. De behouden barokke houten portiek van het vroegere altaar in de kapel zou al vervaardigd zijn in 1725 en bevat een ingelijste voorstelling van Onze Lieve Vrouw met Kind op geschilderd paneel dat wellicht sinds de 17de eeuw het miraculeuze schilderij vervangt.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Typologisch en stilistisch vertegenwoordigt de 1763 gedateerde kapel een authentiek en representatief mooi exemplaar van traditionele kapelbouw uit de 18de eeuw uitgevoerd in baksteenbouw met zandstenen plint, hoekstenen en omlijsting van de rondboogdeur met imposten en druiplijst; voorts met voor de 18de eeuw ook kenmerkende gesinterde bakstenen omlijstingen rondom de zijdeur, de zes steekboogvensters en getraliede oculus in de achtergevel. Het leien zadeldak is achter de voerpuntgevel bekroond met een spitse dakruiter voorzien van torenklok en bekroond door topkruis en haan. Binnenin vertoont de kapel een portiek opengewerkt met houten balustrade onder doksaal. De oorspronkelijke bepleisterde overwelling versiert met lijstwerk en ter hoogte van de trekankers verrijkt met stucornamenten bleef behouden. De kapel bewaart tevens een authentieke vloer van 1853 van zwarte kalkstenen tegels met witmarmeren siermotieven.

Historische, in casu cultuurhistorische waarde:

De kapel en het bijhorende schilderij met voorstelling van Onze-Lieve-Vrouw die geliefkoosd wordt door het kind Jezus getuigen van een oude Mariadevotie. De glasramenreeks van de kapel uit het midden van de 20ste eeuw stellen taferelen uit het leven van Maria voor en sluiten evenals het Piëtabeeld naast het altaar iconografisch aan bij de toewijding van de kapel aan Maria. Tot de vaste uitrusting van de kapel behoren ook de twee engelenbeelden op het altaar, het Sint-Jozefbeeld op het doksaal en de kruisweg bestaande uit ingelijste prenten van de kruiswegstaties. Het hardstenen kruis met bronzen Christusbeeld opzij van de kapel opgericht in 1929 door de parochianen en vereerders van Onze-Lieve-Vrouw Termuren illustreert de verering van Christus als verlosser gerelateerd aan de Mariakapel. Traditioneel voor dit type cultusplaats is de vergezellende boomaanplanting, hier zeven linden rondom de kapel op het omringende met boordstenen begrensde grasperk met tegen de kapel aangrenzend gekasseid pad.

Sociaal-culturele waarde:

Al in de 17de eeuw kende dit Mariaoord een toenemend belang als bedevaartplaats voor gelovigen. De Mariaverering in de kapel Onze-Lieve-Vrouw Termuren leeft hier nog steeds voort en kent jaarlijks een hoogtepunt tijdens de Kapellekensdagen met noveen van 5 tot 15 augustus. De kapel Onze-Lieve-Vrouw Termuren verkreeg tevens ruime bekendheid en trekt toeristische aandacht van

bezoekers binnen de context van het internationaal gewaardeerde werk van de Vlaamse schrijver, dichter en kunstschilder Louis Paul Boon. De kapel Onze-Lieve-Vrouw Termuren fungeert immers als locatie in de roman De Kapellekensbaan uit 1953 die erkend wordt als het meesterwerk uit het literair oeuvre van Louis Paul Boon.

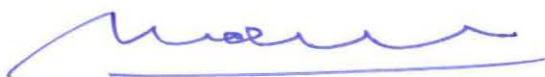
Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009, 4 december 2009, 10 juni 2011 en 22 juni 2012 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010, 2 augustus 2011 en 27 juli 2012).

Brussel,

9 7 NOV. 2014

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a series of connected loops and a long horizontal stroke at the end.

Geert BOURGEOIS